

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев 2707/2017
24.05.2019. године
Београд

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Бисерке Живановић, председника већа, Споменке Зарић и Зоране Делибашић, чланова већа, у парници тужилаца АА из ..., „Mobilliti group“ д.о.о. из Осипаонице и „Chem-co“ д.о.о. из Београда, чији је заједнички пуномоћник Неда Гајовић, адвокат из ..., против тужене Републике Србије, Министарства правде, Основног суда у Смедереву, коју заступа Државно правобранилаштво, Београд, ради накнаде штете, одлучујући о ревизији тужилаца изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гж 1258/17 од 14.06.2017. године, на седници одржаној 24.05.2019. године, донео је

РЕШЕЊЕ

УКИДА СЕ пресуда Апелационог суда у Београду Гж 1258/17 од 14.06.2017. године и предмет враћа другостепеном суду на поновно суђење.

Образложење

Пресудом Првог основног суда у Београду П број 21688/16 од 16.11.2016. године, ставом првим изреке, усвојен је тужбени захтев и обавезана тужена да тужиоцу АА на име накнаде штете исплати износ од 49.000 евра са каматом ближе одређеном овим ставом изреке, све у динарској противвредности по средњем курсу НБС. Ставом другим изреке, одбијен је тужбени захтев тужиоца АА у делу у коме је тражио да се обавезе тужена да му на досуђене новчане износе ставом првим изреке исплати домицилну камату. Ставом трећим изреке, усвојен је тужбени захтев тужиоца „Mobilliti group“ д.о.о и обавезана је тужена да тужиоцу на име накнаде штете исплати појединачне износе са законском затезном каматом, све ближе одређено овим ставом изреке. Ставом четвртим изреке, усвојен је тужбени захтев тужиоца „Chem-co“ д.о.о и обавезана тужена да тужиоцу плати накнаду за смештај фенилсирћетне киселине по Наредби Окружног суда у Смедереву од 14.04.2009. године, у периоду од 27.03.2009. године до 27.09.2016. године, у износу од 35.978.558,64 динара. Ставом петим изреке, усвојен је тужбени захтев тужиоца „Chem-co“ д.о.о и обавезана тужена да пословно-магацински простор у Осипаоници, испразни од лица и ствари и преда на слободно коришћење трећетужиоцу као закупцу. Ставом шестим изреке обавезана је тужена да тужиоцима на име накнаде трошкова парничног поступка исплати износ од 1.251.000,00 динара са законском затезном каматом почев од дана наступања услова за извршење па до коначне исплате.

Пресудом Апелационог суда у Београду Гж 1258/17 од 14.06.2017. године, ставом првим изреке, преиначена је првостепена пресуда у ставу првом изреке тако што је

одбијен као неоснован тужбени захтев којим је тужилац АА тражио да се обавезе тужена да му на име накнаде штете исплати износ од 49.000 евра са каматом ближе одређеном овим ставом изреке, све у динарској противвредности по средњем курсу НБС. Ставом другим изреке, преиначена је првостепена пресуда у ставу трећем изреке тако што је одбијен као неоснован тужбени захтев тужиоца „Mobilliti group“ д.о.о, којим је тражио да се обавезе тужена да тужиоцу на име накнаде штете исплати појединачне новчане износе, са законском затезном каматом, све ближе одређено овим ставом изреке. Ставом трећим изреке, преиначена је првостепена пресуда у ставу четвртм изреке тако што је одбијен као неоснован тужбени захтев којим је тужилац „Chem-co“ д.о.о. тражио да се обавезе тужена да тужиоцу плати накнаду за смештај фенилсирћетне киселине по Наредби Окружног суда у Смедереву од 14.04.2009. године, у периоду од 27.03.2009. године до 27.09.2016. године, у износу од 35.978.558,64 динара. Ставом четвртим изреке, преиначена је првостепена пресуда у ставу петом изреке тако што је одбијен тужбени захтев тужиоца „Chem-co“ д.о.о. да се обавезе тужена да пословно- магацински простор у Осипаоници Старо село бб испразни од лица и ствари и преда на слободно коришћење трећетужиоцу као закупцу. Ставом петим изреке, преиначено је решење о трошковима поступка садржано у ставу шестом изреке првостепене пресуде тако што је одбијен захтев тужилаца за накнаду трошкова првостепеног поступка. Ставом шестим изреке, одбијен је захтев тужене за накнаду трошкова првостепеног и другостепеног поступка.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену, тужиоци су благовремено изјавили ревизију због битне повреде одредаба парничног поступка и погрешне примене материјалног права.

Испитујући побијану пресуду на основу члана 408. у вези члана 403. став 2. тачка 2. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“ 72/11, 55/14), Врховни касациони суд је нашао да је ревизија тужилаца основана.

Према утврђеном чињеничном стању, АА као закуподавац и „Chem-co“ д.о.о. као купац су дана 27.03.2009. године закључили Уговор о закупу пословно-магацинског простора, површине 800 м² у Осипаоници у коме се врши услужно складиштење пшенице, ђубрива и других пољопривредних култура за потребе трећих лица. У члану другом уговора констатовано да је купац информисао закуподавца да је предмет уговора о закупу фенилсирћетна киселина, те да је за складиштење ове опасне материје неопходна знатно већа опрезност одговорних лица задужених за њено чување, а посебно већа безбедност целокупног објекта у коме је смештена. Чланом трећим уговора, на захтев купца, закуподавац се обавезао да обави претходно договорене радове у циљу привођења објекта наведеној намени који су ближе означени у уговору. Уговор је закључен на одређено време за период од 3 месеца почев од 27.03.2009. године до 27.06.2009. године с тим да у том временском интервалу месечна закупнина износи 3.000 евра, а у случају прекорачења уговореног рока закупа уговор прераста у уговор о закупу на неодређено време и у том случају се висина закупнине удвостручује. Даном 06.05.2011. године закључен је Анекс уговора о закупу између „Mobilliti group“ д.о.о. и „Chem-co“ д.о.о. из Београда, а предмет анекса уговора о закупу је промена закуподавца, јер је пословно-магацински простор у Осипаоници сада у власништву „Mobilliti group“ д.о.о., па све обавезе на име закупа почев од 06.05.2011. године „Chem-co“ д.о.о. плаћа „Mobilliti group“ д.о.о. на основу испостављених фактура, цена закупа износи 2.000 бодова без пдв-а, а обрачун се врши по средњем курсу НБС на дан фактурисања и то један бод/један евро. Назначено је да је због специфичности материје која је предмет закупа роба

смештена у посебан затворен и ограђен магацински простор. Према записнику о извршеном смештају фенилсирћетне киселине (одузете по Потврди о привремено одузетим предметима број К 204/09 од 24.03.2009. године) у предузећу „Chem-co“ д.о.о. у Осипаоници, дана 27.03.2009. године ова киселина је смештена у магацински простор који је у закуп узео „Chem-co“ д.о.о. Наредбом истражног судије Окружног суда у Смедереву Кри 78/19 од 14.04.2009. године одређено је да се одузета фенилсирћетна киселина у укупној тежини од 1.960 килограма, смештена у 53 најлонска џака, ускладишти у магацинском простору Предузећа за производњу, промет и услуге „Chem-co“ д.о.о. у магацински простор у Осипаоници, те да ће дана 14.04.2009. године од стране радника Министарства здравља наведена количина фенилсирћетне киселине бити обмотана стреч траком ради даљег безбедног чувања и складиштења. Тужилац „Chem-co“ д.о.о. је дописима од 28.10. и 15.11.2010. године тражио од Окружног суда у Смедереву да утврди коначни обрачун трошкова насталих у циљу складиштења, обезбеђења и чувања фенилсирћетне киселине, а дописом од 14.07.2011. године се обратио Министарству правде ради решавања питања измештања фенилсирћетне киселине из магацинског простора овог предузећа. Дописом од 04.08.2011. године обратио се Основном суду у Смедереву са захтевом за премештање фенилсирћетне киселине, обезбеђења присуства људи, ради премештања робе у други део магацина, јер на месту где је она смештена, смета привођењу намене простора и истовремено је захтевао плаћање свих трошкова насталих лагровањем фенилсирћетне киселине и чувањем у три смене. Фактурама од 21.02.2011. године, 28.03.2012. године, 21.03.2013. године „Chem-co“ д.о.о. је од Основног суда у Смедереву тражио накнаду трошкова за лагровање фенилсирћетне киселине, а почев од 06.05.2011. године тужилац „Mobilliti group“ д.о.о. је достављао тужиоцу „Chem-co“ д.о.о. фактуре за закуп складишног простора за фенилсирћетну киселину које је прослеђивао, односно у истом износу испостављао Основном суду у Смедереву. Кривични поступак против лица од којих је одузета фенилсирћетна киселина је окончан решењем од 09.02.2015. године, којим је обустављен кривични поступак због наступања апсолутне застарелости кривичног гоњења, и истим решењем донета је одлука да се одузима, између осталог и 53 џака фенилсирћетне киселине укупне тежине 1.950 кг и ПУ Смедерево се налаже да исте ради уништења, по правноснажности решења, преузме из магацинског простора предузећа „Mobilliti group“ д.о.о. у Осипаоници. Дописом од 09.11.2016. године начелник ПУ Смедерево-Дирекција полиције у Смедереву обавестио је суд да уништење ускладиштене фенилсирћетне киселине није у надлежности МУП-а РС ПУ Смедерево, већ Министарства здравља. Кабинету Министарства здравља је достављено решење од 09.02.2015. године на даљу надлежност и поступање о чему је обавештена и Дирекција полиције, Управа криминалистичке полиције, Служба за сузбијање криминала решењем од 13.01.2016. године.

Полазећи од овако утврђеног чињеничног стања, првостепени суд је нашао да је тужбени захтев основан. Закључио је да су тужиоци онемогућени у коришћењу магацинског простора и да су због тога претрпели штету у виду изгубљене зараде, коју су определили као неплаћање закупнине за период од марта 2009. године до септембра 2016. године, као последицу незаконитог односно неправилног рада органа тужене након окончања кривичног поступка, с обзиром да и поред наведеног решења суд није донео одлуку о даљој судбини фенилсирћетне киселине и ослобођењу магацинског простора у који је опасна материја ускладиштена без икаквог уговора са тужиоцима, нити о исплати накнаде према достављеним фактурама за коришћење простора, па је у смислу одредбе члана 172. Закона о облигационим односима дужан да ову штету накнади тужиоцима, због чега је усвојио тужбени захтев.

Другостепени суд је закључио да је првостепени суд, због погрешне примене материјалног права на правилно утврђено чињенично стање, извео неправилан закључак о постојању штете на страни тужилаца, због чега је преиначио првостепену пресуду и одбио тужбени захтев тужилаца. Ово стога што су тужиоци АА уговором о закупу од 27.03.2009. године, а тужилац „Mobilliti group“ д.о.о. анексом уговора о закупу од 06.05.2011. године, пословно-магацински простор чији су власници у означеним периодима, дали у закуп тужиоцу „Chem-co“ д.о.о. и то управо за складиштење фенилсирћетне киселине, који је морао да плаћа закупнину, и за које неплаћање није одговорна тужена.

Одредбом члана 154. став 1. Закона о облигационим односима прописано је да ко другоме проузрокује штету дужан је накнадити је, уколико не докаже да је штета настала без његове кривице, а одредбом члана 155. истог закона да је штета умањење нечије имовине (обична штета) или спречавање њеног повећања (измакла корист) као и наношење другоме физичког или психичког бола или страха (нематеријална штета). Одредбом члана 172. став 1. ЗОО, прописано је да правно лице одговара за штету коју његов орган прузрокује трећем лицу у вршењу или у вези са вршењем својих функција.

За заснивање одговорности правног лица у смислу члана 172. став 1. ЗОО потребно је да је његов орган поступао незаконито (поступање супротно закону, другом пропису или општем акту, као и пропуштање да се закон, други пропис или општи акт примени), или да је поступао неправилно (поступање противно уобичајеном и прописаном начину обављања делатности која није у складу са општим нормама у вршењу службе и које штети праву или интересима неког лица) и да се такво поступање према насталој штети односи као узрок према последици (узрочно-последична веза).

Ревизијом тужилаца се основано указује да другостепена пресуда не садржи разлоге о свим битним чињеницама од којих зависи одлука о основаности захтева тужилаца или су ти разлози нејасни и противуречни и да је због погрешне примене материјалног права чињенично стање непотпуно утврђено.

Право на накнаду материјалне и нематеријалне штете јемчи Устав Републике Србије („Службени гласник РС" 98/06), сваком коме штету проузрокује државни орган, ималац јавног овлашћења, орган аутономне покрајине или орган јединице локалне самоуправе (члан 35. став 2.). Поступање органа за чији рад одговара држава и правилност њиховог рада оцењује се, по становишту Врховног касационог суда, по одредбама члана 172. ЗОО, према прописаним правилима поступка за рад органа и околностима конкретног случаја. Уколико је једна штета вишеструко узрокована радњама више лица или органа, за њу, по оцени ревизијског суда, одговарају правна и физичка лица која су штету узроковала, односно држава која је одговорна за њихов рад.

У конкретном случају опасна материја, која је одузета због сумње да проистиче из кривичног дела, складиштена је у магацински простор, који је закупио тужилац „Chem-co“ д.о.о. од друга два тужиоца, на основу наредбе истражног судије Окружног суда, без накнадног решења којим би био регулисан однос са овим тужиоцем, а посредно и са другим тужиоцима, закуподавцима, а након окончања кривичног поступка, није поступљено по наредби из решења од 09.02.2015. године о преузимању и уништењу

опасне материје из магацинског простора, и поред више ургенција тужиоца „Chem-co“ д.о.о., због чега је онемогућен у обављању делатности. У ревизији се основано указује да тужиоци, који су били закуподавци, нису примали уговорену закупнину, а тужилац „Chem-co“ д.о.о., као купац, није био у могућности да плаћа закупнину, јер није могао да користи магацин због радњи односно поступања органа тужене – смештања опасне материје у исти. Правилни су и наводи ревизије да суд није везан правном квалификацијом, те ако сматра да нема штете коју трпе тужиоци закуподавци, нејасан је закључак да тужилац „Chem-co“ д.о.о. нема право да од тужене потражује накнаду за чување и смештај опасне материје-фенилсирћетне киселине у периоду од осам година. Нејасан је и закључак другостепеног суда да тужиоци закуподавци не трпе штету, када је неспорно утврђено да не примају накнаду, односно да нису овлашћени да потражују накнаду због изгубљене користи у висини закупа од тужене, када су они титулари права својине-власници магацина који је узурпиран радњама тужене, о чему другостепена пресуда не садржи било какве разлоге. Такође, нејасан је и став да је тужилац „Chem-co“ д.о.о. у непосредној државини магацина и да врши фактичку власт на ствари, због чега неосновано потражује предају магацина ослобођену од лица и ствари, када је радњама тужене онемогућен у коришћењу магацина и суштински није у поседу. По оцени Врховног касационог суда, потребно је било разјаснити ове одлучујуће чињенице да би се могло оценити да ли у конкретном случају постоји основ одговорности тужене државе за накнаду штете и услови за заснивање њене одговорности за штету, у смислу члана 172. ЗОО.

С обзиром на наведено, другостепена пресуда је морала бити укинута, будући да се за сада не може закључити да ли је у радњама органа тужене било противправности и неправилности из којих би произилазила одговорност тужене, због чега ће у поновном поступку другостепени суд отклонити наведене недостатке и одлучујући о жалби тужене донети закониту и правилну одлуку.

Из наведених разлога Врховни касациони суд је одлучио као у изреци, на основу члана 416. став 2. Закона о парничном поступку.

**Председник већа - судија
Бисерка Живановић, с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић